

Процењује се да се 64 неексплодирани авионске ракете Западне војне алијансе налазе на 44 локације у земљи, на дубини до 20 метара, као и у муљу Саве и Дунава

Иако је прошло 12 година од НАТО бомбардовања, готово две деценије од грађанских сукоба у бившој Југославији и 66 година од краја Другог светског рата, њихова експлозивна заоставштина још прети Србији. Према подацима Центра за разминирање, 64 неексплодирани авионске бомбе-ракете Западне војне алијансе налазе на 44 локације у земљи, на дубини и до 20 метара, као и у муљу Саве и Дунава.

Сектор за ванредне ситуације МУП-а Србије је такође, према дојавама грађана, евидентирао још око 50 локација на којима треба обавити извиђања ради потврђивања присуства авионских бомби. У зони срушених мостова на Дунаву код Новог Сада уклоњено је шест авионских бомби, као и пројектил из бивше зграде амбасаде Кине у Новом Београду.

– Према подацима Центра, осим у Приједорској улици на Звездари, у Београду нема других НАТО бомби, уз индикације да се у Батајници, у приватном дворишту, евентуално налази једна. Ове процене се односе на земљиште и објекте које не користи војска и полиција – каже за „Политику” директор Центра за разминирање Петар Михајловић.

У 16 општина Србије (без Косова и Метохије), од Ниша и Краљева, до Прешева и Куршумлије, још се налазе укопане касетне бомбе. До сада је утврђено да на подручју наведених општина постоји 290 ризичних микролокација површине од око 15 километара квадратних, а снимљено је и 110 сумњивих микролокација површине од око шест километара квадратних на којима ће бити обављено додатно извиђање.

На минској мапи Србије налазе се противпешадијске и противтенковске мине у пограничном делу са Хрватском, на површини од око шест километара квадратних, а крајем прошле године Центар је дошао до сазнања да се уз административну линију са Косовом и Метохијом такође налазе разне врсте мина.

– Потенцијална опасност вреба и у Ђердапској клисури на Дунаву, у близини Прахова.

Још 1944. године потопљени су немачки ратни бродови с великом количином противбродских мина и других убојитих средстава. На овој локацији је 2006. године обављено извиђање и утврђено је да су ту потопљена 22 ратна брода, а да се на четири налазе противбродске мине и друга неексплодирана убојита средства, која представљају сталну опасност за људе и животну средину и битно отежавају пловидбу бродова тим делом Дунава – каже Михајловић.

У разговору за „Политику”, он истиче да су проблеми у вези са хуманитарним разминурањем у Србији бројни и условљени су специфичностима „минске ситуације” и недостатком новца за разминурање.

Тако се цена чишћења једног метра квадратног земљишта на којем се налази касетна муниција креће између 0,85 до 1,2 евра у зависности од специфичности конкретне локације. Цена уклањања једног авионског пројектила креће се од 100.000 до 250.000 евра, док цена извиђања једног квадратног метра на рекама, ради потврђивања или одбацивања сумњи о постојању ракета, износи од пола до два евра.

– За ову годину, Центар је, као државна институција, израдио 15 пројеката за разминурање. До сада је преко Међународне фондације за разминурање и помоћ жртвама мина обезбеђено око 2,6 милиона долара и око 4,1 милион евра. Ниједан долар или евро донација не долази Центру, већ донатори прихватају наше пројекте, они бирају извођаче радова и уплаћују им новац – указује Михајловић.

Према његовим речима, делегација ЕУ у Београду је из ИПА програма обезбедила 3,8 милиона евра за претраживање сектора луке Прахово ради откривања и уклања авионских бомби-ракета. Влада Норвешке је за наредне три године обезбедила око 3,5 милиона евра за чишћење касетне муниције са подручја Бујановца, Прешева и Куршумлија. Центар приводи крају разговоре и са Норвешком народном помоћи, за чишћење касетне муниције у Бујановцу, Прешеву и Куршумлији. Наш саговорник очекује да радови започну у априлу ове године:

– У склопу међународне помоћи, руска државна агенција „Емерком” ће као помоћ Русије Србији у овој години обавити разминурање према пројектима у уз надзор нашег Центра на две локације у Параћину, у вредности око два милиона долара.

Михајловић потврђује да Руси чисте локације на могућој траси гасовода „Јужни ток”, али истиче да се те активности, као и у случају осталих донатора, обављају искључиво према нашим пројектима.

– Русија је 2009. и 2010. године, у склопу помоћи области хуманитарног разминирања, уз наш надзор, обавила разминирање на три микролокације у Параћину, укупне површине од око једног километра квадратног, на којима је пронађено и уништено 1.253 комада разних врста неексплодираних убојитих средстава – напомиње директор Центра.

Сумња се да се након пожара и експлозије у војном магацину у Параћину, октобра 2006. године, ван војних објеката на површини од око шест километара квадратних, налазе разне врсте неексплодираних убојитих средстава.

Инцидент у Нишу

Током хуманитарног разминирања у Србији забележен је само један инцидент, 2006. године, на локацији „Индустријска зона” у Нишу, када је један деминер непажњом активирао касетну бомбу и том приликом задобио тешке телесне повреде. Преживео је, али је остао слеп. Деминера је ангажовала фирме за деминирање из Републике Српске, која је добила посао на јавном конкурс у Међународне фондација за разминирање.

Србија не плаћа

Наша држава се у области хуманитарног разминирања ослања искључиво на међународне донације и билатералну помоћ појединих земаља, попут Русије, док је највећи донатор влада САД. До сада је наша влада учествовала у разминирању касетних бомби с једне локације на Копаонику у вредности од 500.000 евра, а Дирекција за урбанизам општине Рашка такође је платила 200.000 евра разминирање „парчета” земље на Копаонику. Хрватска држава, рецимо, у финансирању разминирања учествује са више од 80 средстава, а Босна са око 40 одсто.

(Политика)

